

Стадніченко Світлана Миколаївна
Дніпропетровська медична академія

**ІНТЕГРАЦІЯ ПРИРОДНИЧИХ І
МЕДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК ЗАСІБ
РОЗВИТКУ МІЖПРЕДМЕТНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ**

Мета дослідження:

- **обґрунтування необхідності інтеграції природничих і медичних дисциплін у вищому навчальному медичному закладі;**
- **висвітлення досвіду розвитку пізнавального інтересу студентів шляхом застосування міжпредметних зв'язків.**

Загальні принципи формування міжпредметної (міждисциплінарної, інтегральної) компетентності студентів

-
- принцип єдності інтеграції та диференціації
 - (способу самоорганізації освіти)

-
- принцип антропоцентризму
 - (особистісно орієнтованого характеру інтеграції)

-
- принцип культуровідповідності
 - (ставлення освіти до її культурного оточення)

Приклади курсів у вищих навчальних закладах

Біофізика та фізичні методи аналізу

Медична і біологічна фізика

Медична інформатика

Медична біологія

Медицина і біологічна фізика

Спеціальність “Фізична терапія, ерготерапія”

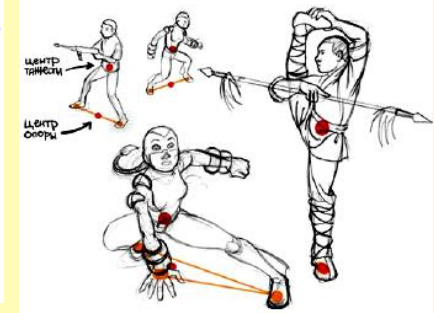
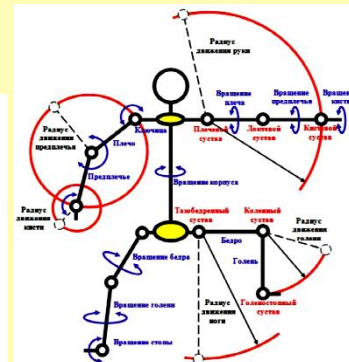
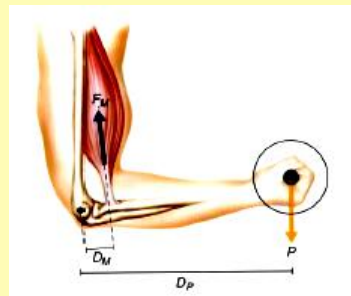
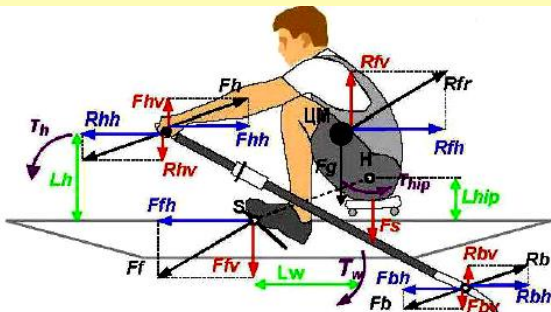
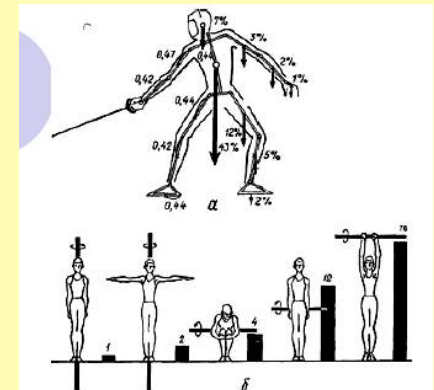
Біомеханіка

Тема 1

Біомеханічні методи вивчення та реєстрації рухів. Механічні властивості біологічних тканин. Біодинаміка м'язів. Ергометрія м'язової роботи. Біомеханічне обґрунтування фізичних вправ.

Тема 1

Ергометрія – це сукупність кількісних методів вимірювання фізичної працездатності людини.

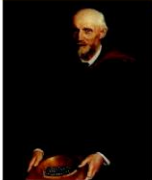

Медична і біологічна фізика

Спеціальність “Медицина”

Гемодинаміка

Характер руху рідини визначається числом Рейнольдса

РЕЙНОЛЬДС, ОСБОРН
(1842–1912),
англійський інженер і фізик.

якщо $Re < Re_{кр}$ => ламіна́рний плин

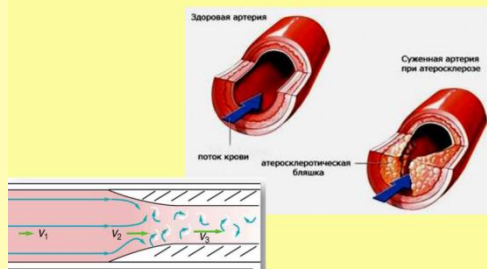
якщо $Re > Re_{кр}$ => турбулентний плин

$$Re = \frac{\rho \cdot v \cdot d}{\eta} \quad Re = \frac{v \cdot d}{\nu}$$

Величина безрозмірна

У 1883 Рейнольдс встановив, що ламіна́рний плин переходить в турбулентний, коли введене ним число Рейнольдса перевищує критичне

Турбулентний плин при атеросклерозі

ГІДРАВЛІЧНИЙ ОПІР

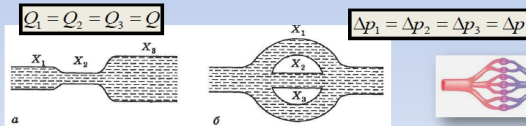
ГІДРАВЛІЧНИЙ ОПІР залежить від:

- 1) в'язкості крові; 2) довжини судини; 3) діаметра

$$X = \frac{8\eta l}{\pi r^4}$$

↑ в'язкість ↑ опір ↑ довжина ↑ опір ↓ діаметр ↑ опір

Послідовне з'єднання:

$$X_{з\text{ар}} = X_1 + X_2 + \dots + X_n$$

Паралельне з'єднання:

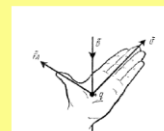
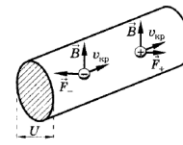
$$\frac{1}{X_{з\text{ар}}} = \frac{1}{X_1} + \frac{1}{X_2} + \dots + \frac{1}{X_n}$$

Електромагнітний метод

Електромагнітний метод вимірювання швидкості крові заснований на відхиленні рухомих зарядів у магнітному полі. Кров є електрично нейтральною системою, яка складається з позитивних і негативних іонів. Кров, що рухається, є потоком заряджених частинок, які переміщуються зі швидкістю $v_{кр}$.

На рухомий електричний заряд q в магнітному полі з індукцією B діє сила Лоренца:

$$F_L = qvB \cdot \sin(\alpha, B)$$

Пульсова хвиля

Модель Франка 1899 р.

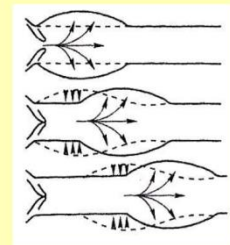

Схема поширення пульсової хвилі

Пульсова хвиля

Пульсова хвиля – процес поширення зміни об'єму уздовж еластичної судини в результаті одночасної зміни в ньому тиску і маси рідини.

$$dV = C \cdot dp$$

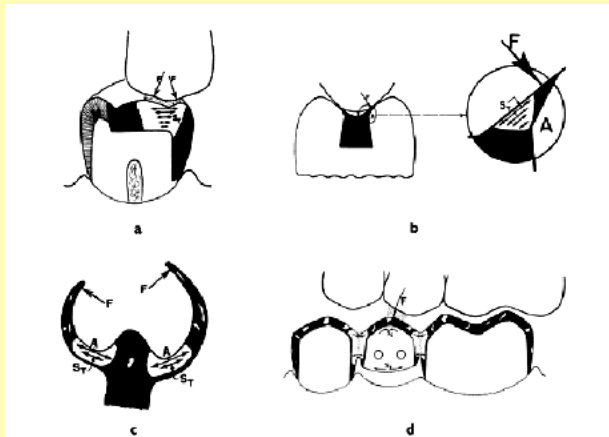
C – еластичність (здатність матеріалу відчувати певні пружні оборотні деформації)

Пульсова хвиля – це хвиля підвищеного тиску, яка поширюється по аорті й артеріям унаслідок еластичності їхніх стінок при викиді крові з лівого шлуночка в період систоли.

Медицина і біологічна фізика

Спеціальність “Стоматологія”

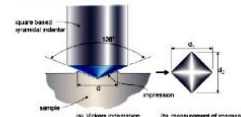
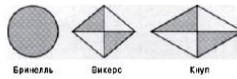
Стоматологічні матеріали і їх властивості

Лекція 1

Механические испытания

Испытание твёрдости – это измерение сопротивления поверхности материала воздействию инструмента, внедряемого или вдавливаемого в поверхность (индентеров), или режущего инструмента. Испытание твёрдости проводят для определения сопротивления материала царапанию или стиранию. Для испытаний используют индентор в форме шарика (при испытании твёрдости по Бринеллю), пирамидки (при испытании твёрдости по Виккерсу или по Кнуппу) или конуса (при испытании твёрдости по Роквеллу).

Название метода	Индентор	Нагрузка	Измеряемая величина	Число твёрдости, Па
По Бринеллю	Стальной шарик D – диаметр шарика.	F = 650 Н – 30000 Н	Диаметр отпечатка $S = \frac{\pi}{2} D(D - \sqrt{D^2 - d^2})$	$H_B = \frac{F}{S}$ S – площадь поверхности отпечатка; F – сила, с которой вдавливался шарик.
По Виккерсу	Алмазная пирамида с углом при вершине 136° h – высота индентора	F = 50 Н – 1500 Н	Две диагонали отпечатка d_1 и d_2 $d_{cp} = \frac{d_1 + d_2}{2}$	$H_V = k \frac{F}{d_{cp}^2}$ S – площадь отпечатка; $k = 1,854 \cdot 10^7$; $d_{cp} = \frac{d_1 + d_2}{2}$

Механические испытания

Испытание на растяжение

Рис. 9. Физико-механические свойства стоматологических материалов

Недоліки та проблеми

**Дублювання
елементів знань
деяких тем**

“Термодинаміка біологічних систем. Біоенергетика” – медична хімія, медична біофізика

**Неузгодженість у
послідовності вивчення
тем**

“Електрокардіографія” – анатомія людини, фізіологія, медична і біологічна фізика, медична інформатика

Навчання дисциплін природничо-наукового циклу на інтегративних засадах

1) МПЗ доцільно розглядати як дидактичну форму загальнонаукового принципу системності;

2) цілісність в реалізації МПЗ (здійснюватися на методологічному, методичному та організаційному рівнях);

3) розгляд МПЗ не лише як мети, а й як ефективного засобу навчання та розвитку студентів, який застосовується викладачами різних кафедр однаково зацікавлено й узгоджено

(“Клітинні мембрани” – анатомія людини, “Фізіологія збудливих тканин” – фізіологія, “Біофізика біомембран. Транспорт частинок крізь мембранні структури клітин” – медична біофізика);

Навчання дисциплін природничо-наукового циклу на інтегративних засадах

4) комплексне вивчення одного і того самого елемента знань, тобто використання методів однієї науки для вивчення різних елементів знань інших наук, залучення різними науками одних і тих самих теорій і законів (“Енергетичний обмін та терморегуляція” – обмін речовин та енергії в організмі, енерговитрати організму при різних видах праці, основні принципи складання харчового раціону, температура тіла людини, її добові коливання, механізми терморегуляції у людини під час її загартування, термометрія, термографія та ін.);

5) здійснення студентами дослідницької, творчої діяльності з використанням ІКТ з метою розвитку професійних якостей на основі самостійності й практичності (проект “Вплив іонізуючого випромінювання на організм людини. Використання ядерних випромінювань у медицині” – біофізика, хімія, біохімія, радіологія).

Призначення МПЗ

- 1) забезпечують формування в студентів наукової картини світу;
- 2) на принципах наступності та системності координують зміст навчального матеріалу, у тому числі для процесу формування і єдиного визначення загальнонаукових понять (нині є потреба інтегрувати так звані наскрізні теми для формування ключових компетентностей);
- 3) сприяють узагальненому характеру сформованості пізнавальних і дослідницьких умінь;
- 4) дають змогу комплексного використання знань і умінь при розв'язуванні професійно зорієнтованих завдань;
- 5) націлюють на виявлення причинно-наслідкових зв'язків;
- 6) мотивують до самостійного пошуку інформації, креативності тощо.

Форми інтеграції

Об'єктна

- поєднання в темах, розділах, курсах різних дисциплінарних образів одного об'єкта.

Понятійна

- охоплює теми або курси, які розкривають зміст загальнонаукових понять (енергія, рух, речовина, інформація, рівновага).

Діяльнісна

- ґрунтується на синтезі знань, необхідних для виконання певної діяльності

Методологічна

- стосується як філософської методології, так і окремих методів наукового пізнання

Практична

- орієнтована на всебічний розгляд продуктів або процесів, які виникли в результаті НТП і також потребують знань з різних галузей науки

Концептуальна

- систематизуючим чинником є певна наукова теорія, наприклад квантова теорія у фізиці, хімії, біології

Світоглядна

- використання понять і принципів із різних галузей знань, що дозволяє бачити світ у різних його аспектах і оперувати різними рівнями мислення

